

Výročí Sametové revoluce 1989

V letošním roce si připomínáme významné výročí pádu totality v naší zemi – třicet let od událostí listopadu 1989. Vyjma událostí 17. listopadu 1989, kdy byli demonstující studenti na Národní třídě v Praze brutálně napadeni komunistickou Veřejnou bezpečností, to byla revoluce nenásilná, sametová, a znamenala návrat pluralitní demokracie, lidských práv a normálních ekonomických poměrů do naší země. Průběh událostí byl však jiný v Praze a ve velkých městech, kde po vyhlášení studentských stávek začaly probíhat pravidelné demonstrace s požadavkem společenských změn, a jiný na vesnicích, odkud lidé spíše na demonstrace dojížděli. A vraceli se

pak s letáky a informacemi, které v televizi a rozhlasu dosud nezazněly. Mnozí Starokolínáci – studenti se zapojovali do studentských stávek a do demonstrací v Kolíně, kde se na náměstí Obránců míru (dnešní Karlovo náměstí) konala první velká demonstrace v den generální stávky 27. listopadu (a již předtím v kolínském divadle). Průběh událostí ve Starém Kolíně byl poklidný, jednalo se zejména o vyvěšování letáků a některé akce spíše symbolického charakteru, viz vzpomínky níže. První veřejná schůze Občanského fóra se v naší obci konala 28. prosince 1989, tedy den před volbou Václava Havla prezidentem republiky.

ZMĚNY V ZÁKLADNÍ ŠKOLE ve Starém Kolíně po sametové revoluci ve školních letech 1989/1990 a 1990/1991

V kronice školy se jako hlavní téma v těchto letech objevují zprávy o výstavbě nového pavilonu školy (dnes první stupeň a školní kuchyň a jídelna). Na podzim 1989 byla hotová hrubá stavba, začala montáž topení a rozvod elektřiny. Dokončovací práce se zpomalily, otevření se oddálilo. V nově otevřené budově byl slavnostně zakončen školní rok v červnu 1991.

Od září 1990 se snížil počet žáků oproti předcházejícímu školnímu roku o 17 žáků. Důsledkem toho se snížil počet tříd a pedagogických pracovníků. Na konci školního roku 1989/1990 odchází ze školy 7 pedagogických pracovníků. Většina přechází na nové pracoviště, dva do důchodu.

O změnách, které přinesla sametová revoluce, píše v kronice paní ředitelka Hana Schüllerová: „Závěr roku 1989 přinesl obrovskou úlevu z letité útlumové situace, a úpadku morálky veškerých lidských hodnot. Sametová revoluce v listopadu 1989 odstranila kolektivní vládu jedné strany, zároveň však postupně odkryla a odkrývá nedozrálý úpadek, devastaci kultury, přírody, vzdělávání, charakterů. ... Před naší nešťastnou, leč krásnou zemí vyvstaly obrovské úkoly, dlouhodobě neřešené problémy, které se týkají všech oblastí našeho života. Bude třeba patrně velice silná vůle, obětavost a pořádná práce, abychom se začali dostávat „ze dna“. ... Na školách probíhaly konkurzy – obsazení ředitelů škol. Ke změně ve vedení ZŠ Starý Kolín nedošlo. Zástupkyně ředitelky Oldřiška Kosařová odešla na 4. ZŠ Kolín. Škola bude mít od 1. 9. 1990 pouze 7 tříd (1. a 2. roč. spojené vyučování), takže nárok na zástupce zaniká. ... Ve 2. pololetí se školy oprostily od letitých nesmyslů – branných cvičení, branných kurzů, změnila se obsahová náplň občanské výchovy, dějepisu. ... Vzhledem ke zrušení různých nesmyslností, které školu zatěžovaly a svou prázdnotou deptaly iniciativu, zůstává více času na vlastní pedagogickou činnost. Ve školách se vyučuje jazykům, převážně anglický jazyk a německý jazyk, podle kvalifikovanosti učitelů. ...“

Nada Kotková

Jeden z plakátů, které si přivázeli občané z pražských demonstrací v prosinci 1989

Ze vzpomínek občanů

Růžena Pechmanová: Zprávy o tom, co se dělo 17. listopadu 1989 v Praze, se do Starého Kolína trousily jen spoře. Až když se objevily autentické záběry v televizi, jsem pochopila plně, co se v Praze stalo. Demonstrovat do Prahy jsem se nevypravila, ale malou revoluci jsme s rodinou přece jen provedli.

Na konci listopadu stále na vrátnici Kary trůnila na dálku viditelná rudá hvězda. Celá rodina se usnesla na tom, že rudá hvězda dostane nový kabát. V 10 hodin večer manžel se synem vylezli na střechu vrátnice a nad hlavami strážců podniku překryli hvězdu velkým archem balícího papíru s namalovaným usmívajícím se sluníčkem.

Druhý den ráno před šestou hodinou byla ještě tma. I přesto si někteří zaměstnanci při příchodu do práce sluníčka všimli a s úsměvem poznatek šířili dál. Když zpráva dorazila až k řediteli Kary, zaměstnanci z údržby dostali příkaz odstranit nejen sluníčko, ale i rudou hvězdu.

Blanka Lísková: Moje osobní rebelie se konala, a snad mi to dnes už nikdo nedá k úhradě, když jsem v noci přestříkala Náměstí Klementa Gottwalda na Náměstí T.G.M. Kdyby to býval tehdy někdo vyfotil a měl fotku, moc ráda bych ji viděla!

Václav Horák st.: Události v Praze jsem sledoval v televizi a rozhlasu. Čtyřikrát

Pokračování ze strany 5

jsem byl v Praze na manifestacích. Stál jsem frontu na podpis Charty. Bylo to na Národní třídě. Byl jsem na Letenské pláni jako zrnko v půlmilionovém davu. Byla zde i podpisová akce za zvolení Havla prezidentem. Ale já to musím říci, skoro jsem ho neznal. Ale v obcích byl klid, jako by se to týkalo jen měst a jen některých, Prahy a velkých měst, některá města stejně jako obce dřímala. V obci generální stávkou oznámil veřejnosti p. Vobořil zvoněním na kos-

telní zvony. U nás to začalo 5. prosince, po jednání v JZD p. Železný, p. Vobořil a já. Musel jsem do toho jít, i když mně bylo 70 let. Podepsali jsme dopis pro MNV, aby vyhlásil ustavení přípravného výboru OF v obci. Vylepené plakáty Občanského fóra byly strženy. To si mně stěžovaly učitelky – paní Cívínová a Ctiburková. Dne 11. prosince jsme měli schůzi stavební komise v budově hasičovny, kde byl úřad MNV, a tato schůze byla bouřlivá. Požadavkem bylo urychlení převzetí řízení obce OF. Dopis,

že bude veřejná schůze OF 28. prosince v 18 hod. v kulturním domě, jsem dal p. Železnému, aby to na MNV vyhlásil rozhlasem. Řečníky na schůzi byli Ing. Tlustý, později ministr, a MVDr. Černý. Sál nebyl uklizen a lidí přišlo málo – asi 30. 5. ledna 1990 byla první schůze OF, při které byl navržen tajemníkem Z. Jiran a 5 členů výboru jako mluvčí OF. 24. ledna na schůzi OF byla zvolena tajemnicí paní Benešová, Z. Jiran to nechtěl, že by to nezvládl. I já končil, byli zde mladí.

Rok 1989 – Rok obrovských politických změn

Pro dokreslení atmosféry let 1989–1990 přinášíme výběr některých událostí, jak je zaznamenala kronika obce:

- Podnik Kara – Stav pracovníků 372. Průměrný výdělek byl 2 823 Kčs.
- Podnik Fruta – Vzhledem k nízké sklizni předchozího roku byly zásoby kysaného zelí nízké. Provoz u Bašů byl uzavřen. Pracovníci přešli do provozu u dráhy. V sezóně bylo vykoupeno 532 vagónů zelí. Byly zde brigádníci ze Slovenska a tři skupiny z Polska.
- Kulturní dům – 1.1.1989 nastoupil do KD nový správce pan Veselý.
- Knihovna měla v roce 1989 328 čtenářů, z toho 92 dětí. Knihovna je i nadále umístěna v nevyhovujících vlhkých a zatuhlých prostorách pionýrského domu (tedy č.p. 19 na Baštách).
- 29. 4. 1989 se na sportovišti za KD pod patronací Svazarmu konala první autobusová zájezdní výprava. Zájem byl velký.
- Koncem dubna došlo k úpravě a úklidu prostoru kolem železniční zastávky. ČSD odklidilo kopec hlíny a kamení z baštické strany. Byla odklizená dřevěná bouda ze starokolínské strany. Ve druhé polovině srpna byla vytlučena okna zastávky nahrazena skleněnými cihlami.
- 1. 5. 1989 – prvozářijový průvod byl opět kratší, asi 500 lidí...
- 16. 5. 1989 byla otevřena samoobsluha na náměstí bez velkých ovací, protože „nebylo čím se chlubit“.
- 19. 5. 1989 u kolínských železničních dílen na trati Kutná Hora – Kolín vykolejil rychlík. Na místě byli 2 mrtví a několik těžce zraněných.
- 20. 5. 1989 se konaly u KD okresní přebory žáků 5–8. tříd v lehké atletice a ve stejný den i vodácké přebory Svazarmu na Labi a na Náhoně.
- V říjnu se konala výstava v kulturním domě – Svazarm, rybáři, zahrádkáři, svaz žen, základní škola, Český červený kříž a TJ Jiskra vystavovali své výrobky,

výpěstky náčiní, fotomateriál, diplomy ze soutěží.

- 17. listopad – Zatímco jsme ve Starém Kolíně likvidovali pozůstatky venkovské výstavy, politické události v Praze nabíraly zvýšené obrátky. Praha vřela, venkov zůstával beze zpráv. Pokud nějaké docházely, byly jen kusé. Noviny zveřejňovaly zprávy nic neříkající, televize uveřejnila první zpravodajství o Národní třídě až po týdně.
- 28. prosince 1989 bylo ustaveno Občanské fórum ve Starém Kolíně. Zakládací listinu podepsalo 193 občanů na ustavující schůzi v KD. Koordinační skupina měla tyto členy: Roman Rozenský, Bohuslav Špínka, Josef Straka, Miroslav Skokan, Dana Stiborková, Pavel Vobořil, Václav Horák starší, Hana Vindušková, Stanislav Kvaš, Luboš Železný, Jiří Doležal, Ludmila Smetanová, Jiří Líska, Zdeněk Jiran. Mluvčím OF v obci se stali Stanislav Kvaš, Roman Rozenský, Zdeněk Jiran, Josef Straka a Jiří Doležal.

Rok 1990

- Zemědělské družstvo využilo nově vzniklé politické situace a velmi brzy požádalo o uvolnění z obrovského komplexu JZD Květ Červené Pečky, který s několika miliony dluhů jen přežíval. 16. 9. se po mnoha letech starokolínské ZD opět postavilo na vlastní nohy ovšem také s několika miliony „zdeděných“ dluhů.
- Obec – I na Místním národním výboru docházelo ke změnám. Chystaly se volby, svoji práci ukončovaly komise, které měly minimální pravomoc. Neefektivní aparát, ve kterém bylo zapojeno 50–60 lidí, se rozpustil a vesnice žila dál, aniž by to jakýmkoliv způsobem poškodilo její život.
- Kultura – Konal se country bál, zahrádkářský ples a několik zábav s moderní muzikou pro mladá. 15. 4. se v KD konala beseda s pražským hercem Josefem Dvořákem. Oslavy MDŽ

se nekonaly, i tradiční májové oslavy vzaly za své.

- Během roku 1990 se prováděl další rozvod vody po obci podle plánu. Na konci léta začaly práce na bytovce před školou.
- V říjnu se konečně po několika desítkách let dočkali obyvatelé ulice K Lávce bezprašné úpravy. Tato ulice byla různým materiálem navedena už do takové výše, že tvořila oblouk s mnoha vyježděnými dírami.
- Volby – 8. a 9. června 1990 se občané po mnoha letech dočkali svobodných voleb. Na kandidátkách už nefigurovali kandidáti Národní fronty předem pozeňnaní všemohoucí KSČ. Občanům naší obce bylo předloženo 23 kandidátek, ze kterých mohli za plentou a bez zvědavých očí volební komise dobrovolně vybrat toho, komu chtěli dát svůj hlas. Výsledky voleb konaných 8 a 9. června 1990 do Sněmovny lidu, Sněmovny národů a České národní rady: Občanské fórum: 62 %, KSČ 13 %, Strana zemědělců 4 %, Sociální demokracie 4 %, KDU 4 %, Strana zelených 3 %. V listopadu pak občané volili obecní zastupitelstvo do obecního úřadu, který nahradil místní národní výbor. 24. listopadu bylo zvoleno 11 členů: Bohuslav Špínka, Petr Bertram, Stanislav Kvaš, Luboš Železný, Karel Cívín, Lubomír Pechman, Pavel Kadečka, Mílo Skokan, Jiří Novák, Václav Pacák a Herbert Kráčmar. Ve čtvrtek 28. 11. se konalo v KD veřejné zasedání, na kterém byl tajnou volbou zvolen starosta pan Stanislav Kvaš a místostarosta pan Karel Cívín.
- 27. října 1990 otevřel nový majitel pan Chochola hospodu na Baště. Tato hospoda byla několik let zavřena, protože byla v havarijním stavu. Nový hostinský vlastními silami s malým finančním přispěním památkové péče hospodu opravil. Starý charakter budovy zůstal zachován.

Pavel Horák